Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 140. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 23-го ЛИПНЯ (JULY) 1955. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 140. VOL. LXII.

ПОГОДИЛИСЯ НА КОМПРОМІСОВИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ЗБІЛЬШЕННЯ РЕЗЕРВ

Вашингтон. — Окрема комісія, складена з представників Сенату і Палати Репрезентантів, погодилася на те, щоб прийняти компромісовий законопроєкт про збільшення військових резерв ЗДА. Цей законопроєкт є компромісом між тим, чого домагався президент Айзенгавер і що пропонував Конґрес. Уряд проєктував, щоб служба в резерві була обов'язкова для всіх тих вояків, які відбудуть чи вже відбули обов'язкову військову службу. Демократичні члени Конґресу хотіли, щоб служба в резерві основувалася на добровільному зголошенні. Прийнятий окремою конференцією сенаторів і конґресменів законопроєкт постановляє, що в резерві не мусітимуть служити ті всі вояки, які відбули військову повинність до того часу, коли був прийнятий закон про службу в резерві. Такого вояка можна буде покликати до військової служби тільки на випадок війни. Але він зможе і надалі вишколюватися в резерві, коли сам цього бажатиме. Згідно з цим законопроєктом ті всі вояки, які служитимуть при війську після ухвалення цього закону, будуть покликані ще на 48 резервових вправ та на 17-денні польові вправи кожного року, або тільки на 30-денні польові вправи. Хоч департамент оборони не погоджувався на ці зміни Конґресу, то гадають, що він рекомендуватиме президентові підписати цей закон. Крім обов'язкової нормальної військової служби молодь у віці від 17 до 18½ року зможуть голоситися до служби в резерві. Ці юнаки мають відбути не шестимісячний вишкіл, як пропонував уряд, тільки тримісячний, а після того вони мали б служити в резерві впродовж вісьмох років та відбувати військовий вишкіл, поки не вийдуть з того віку, який обов'язує до військової служби. Кожного року 250,000 юнаків зможуть зголоситися до служби впродовж трьох місяців. Ті вояки, які служитимуть при війську повні два роки, обов'язані до служби в резерві впродовж рістьох років. Цей компромісовий законопроєкт мають ще затвердити Сенат і Палата Репрезентантів, і аж тоді зможе його підписати президент Айзенгавер.

ДРУГИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ АТОМОВИЙ ЧОВЕН ГОТОВИЙ, ПОЧАЛИ БУДОВУ ТРЕТЬОГО

Гротон, Конн. — В четвер 21 липня ц. р. спущено на воду другий атомовий човен збудований у ЗДА, що його охрещено назвою „Морський вовк". Новий підводний атомовий човен має 3,400 брт. поємности. Зараз після спущення „Морського вовка" на воду покладено основу під будову третього атомового човна. З нагоди спущення другого атомового підводного човна на воду відбулося в присутності 20,000 осіб урочисте його посвячення, в якому взяв участь секретар фльоти Чарлз Е. Томас і голова Комісії Атомової Енерґії Луїс Л. Стравс. Охрещувала „Морського вовка", розбиваючи об нього пляшку шампана, пані В. Стерлінґ Коль, дружина колишнього голови Об'єднаної Конґресової Атомової Комісії. Чарлз Е. Томас, секретар фльоти, заявив у своїй промові, що американська фльота матиме в найближчих місяцях вісім підводних атомових човнів і що за ними будуть будовані нові. Він виявив теж, що командування фльоти плянує будову великих морських атомових літаків. Перший підводний човен „Навтілюс" відбув успішно всі пробні плавби і разом з „Морським вовком" є першими атомовими човнами в світі.

Адамс відмовляється зізнавати перед Сенатською Слідчою Підкомісією

Вашингтон. — Асистент президента Шерман Адамс „чемно" відмовився від того, щоб зізнавати перед Сенатською Слідчою Підкомісією в справі уневажнення контракту Комісії Атомової Енерґії з фірмою Діксон-Єйтс. Він вислав листа до голови цієї підкомісії сенатора Естеса Кіфовера, в якому написав, що „не може додати в цій справі нічого нового", що вже не було б сказане в зізнаннях попередніх свідків. „Внаслідок того, писав Адамс, і тому, що я є в урядовому і довірочному відношенні до президента, я з пошаною відмовляюся виконати ваше запрошення". Сенатська Слідча Підкомісія ще раз закликала на свідка Сінклера Армстронґа та генерального директора Комісії Атомової Енерґії — Кеннета Е. Філда. Підкомісія хотіла довідатися від Адамса, яку ролю він відограв при кзаключуванні контракту з фірмою Діксон-Єйтс про доставу електричної енерґії до Долини Теннесі.

В АМЕРИЦІ

● **В форті Маєр,** Вірджінія, армія попрощала парадою свого секретаря Роберта Т. Стівенса. Секретар оборони Чарлз Е. Вилсон передав бувшому секретареві армії відзначення — Медалю Волі. Стівенс заявив, що залишає свій пост з піднесеним чолом. Становище Стівенса зайняв Вілбер М. Брокер.

● **В столиці Арґентини** Буенос Айресі кружляютх тривожні поголоски про те, що може повторитися бунт фльоти, який почався був 16 червня. Ці чутки виникли після того, як фльота виплила з порту на повне море, а президент Хуан Перон цілу ніч провів у квартирі міністерства армії.

● **Сенатська Комісія Правил** одноголосно прийняла законопроєкт про побудову дзвіниці в честь померлого сенатора Роберта А. Тефта. Ця дзвіниця мала б стояти на площі коло Капітолію.

● **Сенатська Комісія Правил** пропонує зорганізувати підкомісію, яка займалася б. дослідженням можливости світового роззброєння. До цієї підкомісії належали б шість членів з Комісії Закордонних Справ, чотири — з Комісії Збройних Сил і два — з Спільної Конґресової Комісії Атомової Енерґії.

● **Провідник американських соціялістів** Норман Томас у своїй промові в Бруклинському каледжі з похвалою висловлювався про американську демократію, яка мирним способом дала можливість різним народам злитися в одну американську націю. Томас сказав, що подібного явища немає в світовій історії.

● **Майкел Буркі,** директор цирку Рінґлінґ — брати, Барнум і Бейлі, який тепер дає вистави в Лоґенспорті в Індіяні, заперечив в поширюванні вістки, нібито цей цирк стоїть перед банкрутством і не зможе закінчити сезону.

● **Адміністрацію Капітолію,** у Вашинґтоні на вимогу конґресменів, наказала вартовим не впускати до приміщень Палати Репрезентантів тих жінок, які приходять оглядати цю палату в коротких штанцях. Сенатори в цьому випадку показали себе більшими фемінистами, і не забороняють жінкам входити на ґалерію Сенату у коротких штанцях.

● **Фармер Чаφлі Стар** з Овіді, Мишиґен, відзначив свої 102-роковини. Його дружина померла на початку 1940-их років, і тоді він замовив для себе нагробник, на якому казав вирізьбити дату „1945". Цю дату він пережив, і треба буде її змінити на його нагробнику, коли він попращається з цим світом.

ПРЕДСТАВНИКИ УКК В ЖЕНЕВІ ІНФОРМУЮТЬ ПРО УКРАЇНСЬКУ СПРАВУ

Женева, Швайцарія. (Телеграфом) — Спеціяльні уповноважені Українського Конґресового Комітету Америки відбули тут минулої середи, 20-го липня, в готелі Лску окрему пресову конференцію, інформуючи представників чужоземної преси, про українську визвольну боротьбу та українське становище до Женевської конференції і теперішніх „співіснувальних" тенденцій в міжнародній політиці. В конференції взяло участь понад сто представників американської, англійської, німецької і швайцарської преси, як теж і представники поневолених Москвою народів, між ними литовці, естонці, латиші, поляки та китайці і корейці. Конференцію керував представник УКК п. Вол. Чопик з Боффало. Приявним роздано пресові звідомлення з виготовленого проф. Л. Добрянським, головою УКК, окремого меморіялу, що був висланий президентові Айзенгаверові перед його виїздом до Женеви, а на конференції в Женеві був поширений в англійській і французькій мовах поміж членами поодиноких делеґацій вільних країн. На конференції були приявні та поширили між представниками преси відповідні пресові звідомлення уповноважені представники ВО УНР та представник секретаря закордонних справ УГВР. Українська акція вже мала відповідний відгомін в европейській пресі, а представник „Голосу Америки" заповів відповідну радіопередачу за залізну заслону.

Мічелл рекомендуватиме Президентові підписати закон про мінімальну платню

Вашингтон. — Секретар праці Джеймс Мічелл заявив, що він рекомендуватиме президентові Айзенгаверові підписати закон про однодоляровy мінімальну платню за годину праці. Президент кілька разів казав, що теперішню 75-центову мінімальну платню треба піднести тільки до 90-ох центів. Сенат і Палата Репрезентантів ухвалили збільшити найнижчу ціну до одного доляра, і тепер президент може підписати цей законопроєкт або поставити проти нього вето. Покищо Сенат і Палата Репрезентантів мають узгіднити різниці в обох законопроєктах, бо сенатська редакція цього законопроєкту говорить про його важність від 1 січня 1956 року, а Палата Репрезентантів вирішила, щоб новий закон обов'язував аж 1 березня 1956 року. Та голова Сенатської Комісії Праці сенатор Лістер Гілл сказав, що в цій справі легко можна буде дійти до компромісу, бо законопроєкти не мають основних різниць.

Летунство демонструє новий транспортовий літак

Марієтта, Джорджія. — Команда летунства демонструвала перед журналістами найновіший тип бойового транспортового літака „Ди Лакгід Геркулес С130", який може перевозити військо й бойові припаси „немов тяговий автомобіль і літати, немов спортовий літак". Ось деякі прикмети цього нового типу транспортового літака: 1. Він може злітати вгору після 1,000-стопового розгону з швидкістю 150 миль на годину; 2. Може летіти з швидкістю 300 миль на годину; може підносити крила під кутом 60 ступнів і маневрувати так легко, як літак-нищильник; 4. На землі може їхати назад, як автомобіль.

Рекордова спека в Ню Йорку

Ню Йорк, Н. Й. — Цього року в Ню Йорку панує рекордова спека, бо вже впродовж вісьмох днів температура була понад 90 ступнів. 21 липня спека дійшла до 96 ст., встановивши найгарячіший день в цьому році. Та на день 22 липня заповідають 97 ст., а висока температура має бути і впродовж кінця тижня. В деяких тунелях, що ведуть до Ню Йорку, була затримка в комунікації, бо розгріті авта не могли самі їхати, і треба було їх витягати з тунелів. Висока температура панує в цілій країні, але найбільше вона докучає східнім стейтам, де термометер показує 98, 97 або 96 ступнів. Висока температура була в дні 21 липня і на Північному бігуні, де термометер показував 30 ст. Та цьогорічна температура в Ню Йорку нерекордова в історії цього міста, бо в 1930 році термометер в дні 21 липня показував 99.1 ступнів.

АЙЗЕНГАВЕР ПРОПОНУЄ СОВЄТАМ ОБМІНЯТИСЬ ВСІМИ ВІЙСЬКОВИМИ ІНФОРМАЦІЯМИ

ГОТОВ ДОЗВОЛИТИ СОВЄТАМ СФОТОҐРАФУВАТИ ВСІ АМЕРИКАНСЬКІ ФАБРИКИ ЗБРОЇ, ЯКЩО БОЛЬШЕВИКИ ДОПУСТЯТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНІВ НАД СОВЄТСЬКУ ТЕРИТОРІЮ. — БУЛҐАНІН ЗГОЛОСИВ ЩЕ ОДИН ПРОПАҐАНДИВНИЙ ПЛЯН РОЗЗБРОЄННЯ

АЙЗЕНГАВЕР ВІДМОВИВСЯ СТИСКАТИ РУКУ БУЛҐАНІНА

Президент Айзенгавер дав себе відфотографувати в розмові з совєтським прем'єром Булґаніним, але не погодився на прохання репортерів позувати до фотографії, стискаючи йому руку. Це сталося після того, як Айзенгавер дозволив себе відфотографувати з французьким прем'єром Форoм у моменті стискання йому руки.

Женева. — Четвертий день Женевської конференції був присвячений проблемі роззброєння. Сенсацією стала пропозиція Айзенгавера, яку президент ЗДА зробив у своїй довгій промові, заадресованій безпосередньо до совєтської делеґації. Президент Айзенгавер заявив буквально: „Наші дві великі країни мають, як відомо, велику і страшну зброю у великій кількості, яка викликує в інших частинах світу чи в наших краях острах і небезпеку щодо несподіваної атаки. Тому я пропоную, щоб ми почали діяти душе швидко, поміж нами двоїма, негайно". Після того президент запропонував дві конкретні речі: щоб обидві держави, ЗДА і СССР, обмінялись повним виказом своїх військових влаштувань „від одного кінця країни до другого" і щоб кожна з тих двох держав дозволила другій довільно робити з літаків всякі світлини військових закладів й забирати їх до себе для докладних студій. Президент ствердив, що відколи тільки виявилося, що наука видумала такі страшні роди зброї, про які раніше ніхто й не думав та які загрожують знищенням людського роду, справа протидіяння тій страшній зброї стала предметом найбільшої журби. Покищо не винайдено ніякого засобу, щоб успішно охоронитись перед ядровою зброєю. Тому справа роззброєння стала найактуальнішим питанням. Сам президент заявив, що він вклав „своє серце і свої думки" в пропозицію, яку ось саме робить представникам Совєтського Союзу. На вступі до тієї пропозиції през. Айзенгавер пригадав, що зараз після війни ЗДА роззброїлись, але „потім айшли поза межами ЗДА події, які виказали, що роззброєння пішло надто далеко й тому треба було дозброїтись". Президент зробив цим виразну алюзію, що не ЗДА, а СССР був причиною нових післявоєнних перегонів у зброєнні та всього міжнародного напруження.

На тому самому четвертому з черги засіданні Женевської конференції Булґанін відчитав ще один совєтський проєкт роззброєння. Його проєкт передбачає встановлення твердих квот для сили армій ЗДА, СССР і Китаю по 1,000,000 до півтори мільйона війська, для Англії і Франції по 650,000, а для всіх інших країн по 150,000 до 200,000. Коли, мовляв, таке обмеження збройної сили буде вже здійснене у 75 відсотках, тоді має прийти повна заборона вживати атомову й водневу зброю. Тим часом всі держави мають зобов'язатись не вживати зброї, як засобу полагоди взаємних конфліктів. — За англійським півофіційним коментарем, ця нова пропозиція Булґаніна — це „втрата дорогого часу". Правда, що й пропозицію през. Айзенгавера вважають перші пресові коментарі нереальною, бо Совєти напевне не приймуть її. Покищо ніхто з совєтської делеґації не відповів ще на пропозицію през. Айзенгавера ані словом, дарма що сам Булґанін був головою засідання і в кожній хвилині міг був забрати слово.

Тіто хотів би одержати допомогу від ЗДА; але не дозволяє на американську інспекцію

Вашингтон. — Деякі з членів американського Конґресу ставляться дуже критично до допомоги, уділюваної американським урядом Юґославії і домагаються припинити цю допомогу, мовляв, вона йде в невідповідні руки. З такою вимогою виступили останнім часом деякі члени сенатської бюджетової комісії так гостро, що державний департамент мусів виступити із заявою про те, що американський уряд не плянує припинення допомоги для Юґославії (в цьому році один більйон долярів) і що він зробить все із свого боку, щоб дійти до порозуміння з юґославським урядом в справі вможливлення американцям перевіряти, як Юґославія використовує цю допомогу. Бюджетова комісія рекомендувала на одному із своїх засідань, щоб припинити допомогу для Юґославії до того часу, коли юґославський уряд дозволить на в'їзд американських інспекторів і на вгляд, як він господарить одержуваними грішми. Члени комісії впевняють, що досі за всі роки одержування американської допомоги Тіто не дозволив ніколи повну перевірку її використовування.

Го Чін Мінг роз'їжджає за грішми

Гонґ Конґ. — Го Чі Мінг, президент окупованого комуністами Північного В'єтнаму, після своїх відвідин у Москві прибув до Пейпінґу, де його вітали оваційно китайські комуністи під проводом китайського прем'єра і міністра закордонних справ Чу Ен-лая. Побував Го Чі Мінг у Пейпінгу місяць тому, їдучи до Москви, де одержав 400 мільйонів рублів допомоги від совєтського уряду. Від китайських комуністів добився Го Чі Мінг теж грошової допомоги — 800 мільйонів юанів (ок. 338 мільйонів долярів) — на розбудову індустрії в Північному В'єтнамі.

Німці готові переговорювати безпосередньо з Совєтами

Бонн. — Якщо Женевська конференція скінчиться повною невдачею в справі об'єднання Німеччини, то це матиме вплив на переговори, які ведуться поміж західньо-німецьким та совєтським амбасадорами в Парижі над встановленням дипломатичних взаємин між Німецькою Федеративною Республікою і СССР — каже коротко німецький офіційний комунікат. Преса коментує його в той спосіб, що після наявного доказу, що три західні великодержави нездібні дійти з Совєтами до згоди в справі ліквідації поділу німецької території, що його переведено 10 років тому, сам німецький уряд мусить пробувати осягнути це в безпосередніх переговорах з Москвою. Таке становище — це зміна дотеперішньої постави Західньої Німеччини, яка вважала, що об'єднання Німеччини — це обов'язок західніх держав. Большевики, відкидаючи всі західні пропозиції на об'єднання Німеччини, мали власне на увазі, що їм краще говорити про це з самими німцями. Західні держави мужі мають повне довір'я до канцлера Аденауера, що він, поїхавши осінню цього року до Москви, не „продасть" союзу з Заходом за ціну об'єднання Німеччини. Однак Аденауер має 80 років і тому ані не буде вже довго канцлером, ані взагалі не може вже мати довгого життя. На це й рахують большевики, чекаючи на такого його наступника, який буде „гіршим західняком" та поступиться Москві в її вимозі зірвати союз з Заходом, — коментує західньо-німецька й західньо-альянтська преса.

ВІСТІ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

(За совєтською пресою і радіо)

„ІЗВЄСТІЯ" ПРОТИ СОВЄТСЬКИХ БЮРОКРАТІВ

Совєтська преса час від часу провадить кампанію за „тепле відношення до живої людини і її потреб". Під таким гаслом почали цими днями черговy кампанію московські „Ізвєстія'. В статті якогось Ю. Филиновича наводиться ряд фактів „байдужого відношення" бюрократів до совєтських сірих людей. Ось деякі з цих фактів: „Тихон Яковлів має понад 80 років. Після смерти єдиного сина, що згинув на фронті, він з старенькою жінкою живе самотньо. Хатина їхня ось-ось завалиться. Направити самим — немає сил. Вже десять років звертається Т. Яковлів до голови колгоспу ім. Жданова і до виконавчого комітету районової ради з проханням відремонтувати хату. Ніхто не відмовляє, але й ніхто не ремонтує". Другий факт: „Вліті минулого року дві вихованки Будиянського дитячого дому Шаргородського району на Вінниччині відряджено на працю до Дрогобицької области. Відрядили їх з дитдому в літньому одязі, а зимові плащі обіцяли вислати на перший запит. Однак і не вислали і на запит не відповіли, і навіть не потурбувались, як то там дівчата взимі без теплих плащів обходяться. Потрібне було втручання відділів освіти двох областей і редакції центральної газети, щоб зимовий одяг дівчатам вислали". Третій факт: „В комунальному домі на вул. Леніна в Полтаві протікає дах. Дощова вода ллє мешканцям на голови. Вони просять у відділі комунального господарства направити дах. „Потерпіть покищо, підставляйте відра, — кажуть їм, — в наступному році капітальний ремонт буде, ось тоді й направимо . . ." З таких дрібних фактів складається все життя совєтських громадян, і нічого їм не поможе чергова кампанія „Ізвєстій", бо не в окремих бюрократах справа, а в самій бюрократичній системі, званій совєтською соціялістичною системою.

НАЙВИЩА В СВІТІ СОВЄТСЬКА АҐРОТЕХНІКА, АБО МЕХАНІЗОВАНА КОСОВИЦЯ В КОЛГОСПІ ІМ. НІКІТИ ХРУЩОВА

Новий осяг у сінозбиранні, яким приїхали ділитися з американськими фармерами совєтські „колгоспники". (Карикатура, передрукована з київського часопису „Радянська Україна" з 4-го червня цього року. Художник А. Арутюнянц).

ЯК В УКРАЇНІ ПІДГОТОВИЛИСЯ ДО ЖНИВ

Київська „Радянська Україна" з 1 червня вміщує таблицю-зведення міністерства сільського господарства УССР про хід ремонту комбайнів на 20 травня ц. р. — цих складних сільсько-господарських машин, що „мають вирішувати долю цьогорічних жнив". Як бачимо з цієї таблиці, на першому місці у виконанні пляну ремонту стоїть Закарпатська область, що виконала плян ремонту на 76,2 відсотки. Далі йдуть Кіровоградська (73,8), Харківська (72,9), Миколаївська (71,7), Одеська (69,44), Черкаська (68,0), Ворошиловська (67,4), Дніпропетровська (64,8) та ін. На останніх місцях стоять: Вінницька (51,4), Рівенська (50,5), Херсонська (49,7), Тернопільська (47,9), Сумська (47,1), Львівська (41,1) і Чернігівська (37,1). Пересічний відсоток виконання пляну ремонту комбайнів по 26 областях України становить 57,7. Отак підготовились московські хазяї до збирання врожаю на Україні!

В СВІТІ

● **16 кольорових членів** Об'єднаних Націй, представників азійських і африканських країн, відбули надзвичайні сходини в палаці ОН у Ню Йорку в зв'язку з новими кривавими заворушеннями в Касаблянці в Марокко і вислали депешу до генерального секретаря ОН Гаммершилда, що перебуває в Женеві, щоб він постарався включити справу Марокко до нарад Женевської конференції. В Касаблянці вбито в демонстраціях понад 60 осіб.

● **Перля Места** зазнала тільки тої шкоди від демонстрантів, які вдерлися були до готелю в Сайґоні, столиці Південного В'єтнаму, і нищили все, що знайшли всередині, — що пропала її ручна писальна машина. Урядовці американського консуляту при допомозі вояків встигли винести з готелю всі 16 валіз. Правда, деякі її сукні знищені слізним газом, що виповнив весь готель, коли поліція розганяла демонстрантів.

● **У Римі,** після 16-місячного слідства, поставлено в стан оскарження сина колишнього міністра закордонних справ, Пієро Пічіоні, за вбивство 20-річної Вільми Монтезі, труп якої знайдено 10 квітня 1953 р. в озері. Слідство виявило, що ця дівчина зажила надмірну дозу наркотиків в домі аристократа й багатиря Уґо Монтани, а Пічіоні, думаючи, що вона мертва, втопив її. Монтана і тодішній директор римської поліції Політо старалися затушувати справу. У зв'язку зі складанням фальшивих зізнань в тій справі, оскаржено й 11 інших осіб.

● **У Бельгії** прийнято закон про ревізію дотеперішніх державних дотацій для католицьких шкіл. Ця справа викликала була бурхливі вуличні демонстрації і протести. Засідання парляменту тривало 80 годин з короткими перервами на снідання, обіди й вечері. Закон прийнято 91 голосом соціялістів, — і лібералів, вся католицька опозиція демонстративно вийшла з залі.

● **Хрущов** направо й наліво розсилає запрошення приїздити до СССР. На прийнятті, що його большевики влаштували в Женеві для англійської делеґації, Хрущов звернувся з такими запрошеннями до Нелсона Рокфеллера, дорадника президента в справах психологічної війни. Коли той, вказавши на асистента державного секретаря МекКердла, жартома сказав: „Я хотів би поїхати разом з ним", — Хрущов взяв це поважно: „Яка різниця! Приїжджайте всі! Тепер інші часи!"

● **Нані Фор,** дружина французького прем'єра, замовила в Парижі кілька пляшок найкращих французьких парфумів, як дарунок для дружини през. Айзенгавера.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗМАГАННЯ ДО ЩАСТЯ

„Змагання до щастя" записане в Декларації Незалежности, побіч „життя" і „волі", як одне з невід'ємних прав, наданих людині її Творцем. Змагання до щастя, як і життя та воля — це право і привілей людини, а обов'язком обраного „народом з народу і для народу" уряду є всіми можливими засобами це право не тільки респектувати, але й йому всіляко сприяти.

До такого змагання треба зарахувати в першу чергу невпинні заходи для осягнення добробуту і миру, що їх веде ця країна у своїй внутрішній та закордонній політиці. Саме цього тижня маємо на це два конкретні і вимовні приклади.

Минулої середи Палата Репрезентантів ухвалила законопроєкт про підвищення мінімальної заробітної платні з дотеперішніх 75 центів до одного доляра за годину. Ухвалений Палатою законопроєкт перейшов цілий ряд змін, бо уряд пропонував, щоб цю мінімальну платню встановити початково на 90 центів, і щойно в 1957-му році вона автоматично мала б збільшитись до одного доляра. Сенат уже раніше ухвалив цей законопроєкт, теж із зміною, щоб мінімальну заробітну платню встановити відразу на один доляр за годину. Головна розбіжність між ухваленими Палатою і Сенатом проєктами є та, що Палата пропонує, щоб закон увійшов у силу з днем 1-го березня наступного року, щоб у той спосіб дати індустрії час відповідно достосуватись до нових вимог, а Сенат ухвалив введення закону в життя з днем 1-го січня наступного року. Цю різницю має полагодити відповідна комісія, і тоді законопроєкт, після підписання його президентом Айзенгавером, стане законом країни.

Дебати над цим законом виявили ще одну цікаву справу. Виявляється бо, що сьогодні є ще тільки 2,100,000 робітників, переважно на півдні країни, які мають заробітну платню меншу, ніж один доляр на годину. Підвищення їхнього мінімального заробітку до одного доляра на годину збільшить загальну заробітну платню американських робітників на 560,000,000 долярів. Усе це відноситься, як згадано, тільки до дуже малого відсотка робітників, які мали це мінімальну платню. Величезна більшість робітників уже давно цей мінімум дуже значно перевищила, досягнувши добробуту, що є тільки мрією робітників в інших, навіть вільних країнах, не кажучи вже про каторжників рабовласницької совєтської системи.

Це — тільки один з останніх прикладів того процесу „змагання до щастя", що невпинно і на всіх ділянках життя відбувається в цій вільній країні. Це змагання не тільки нічим не обмежене, але, навпаки, йому відкривається щораз нові можливості і щораз нові шляхи, бо в американській системі життя, волю і щастя спільноти вбачається в запевненні та здійсненні цих невід'ємних прав для кожної одиниці.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС У ЖЕНЕВІ

Після недавнього виступу спеціяльної делеґації Українського Конґресового Комітету з нагоди ювілейної сесії Об'єднаних Націй в Сан Франсіско, тепер не забракло українського голосу і з нагоди конференції в Женеві. Звичайно, не було того голосу ані на залі засідань у Сан Франсіско, ані при конференційному столі в Женеві. А проте він був. Після широкої роз'яснювальної акції в Сан Франсіско, у Женеві спеціяльні представники УКК зробили те, що в тих обставинах могли зробити: поінформували сконцентровану на конференції світову публічну опінію про те, що саме думає про ту конференцію поневолений український нарід, чим він живе і до чого змагає. Очолювана президентом Айзенгавером американська делеґація, як і делеґації інших вільних країн, дістали відповідний меморіял УККомітету, а сотня кореспондентів з усіх країн дістала ще й відповідні вияснення на окремій пресовій конференції.

Очевидно, що ніхто з нас не сподівався і не очікував, що цей голос в обороні українського народу та його прав міг в чомунебудь заважити на тій конференції чи хоч би тільки на неї вплинути. Але це цілком певно була та крапля води, що частим паданням може вижлобити навіть найтвердіший камінь світового сумління. Важливе, щоб ми, українці у вільному світі, мали це на увазі і робили направду все, що в нашій силі, щоб ці наші визвольні краплі постійно збільшувалися і щоб вони падали щораз частіше, всюди й при кожній нагоді. Бо ми можемо це зробити. Нашою внутрішньою зорганізованістю, нашою сконсолідованістю, односідальністю і в першу чергу нашою жертвенністю ми можемо перетворити ці краплі у рвучкий струмок, перед яким не встоїться навіть ґраніт міжнародньої байдужности.

РОЗЗБРОЄННЯ — СОВЄТСЬКА ЗАСІДКА

Дехто не прив'язує взагалі ніякого значення до всього шуму про роззброєння, покликаючись на прецеденс безконечних нарад комісії в справах роззброєння при Лізі Націй після Версальського миру. Однак скептики звертають увагу, що в травні 1945 року, коли ще, так би мовити, не застигла кров на бойовищах Европи, а вже Америка переводила блискавичну демобілізацію, трагічним політичним наслідком якої була повна окупація Совєтами Середньої Европи із зовсім прозорою загрозою дальшого поступу на Захід. Прецеденс західнього роззброєння бували вже й раніше, бо коли б Англія та Франція пильніше придивлялися німецькому збросінню після приходу до влади Гітлера в 1933 році, то через п'ять років не треба було б їхати англійському й французькому прем'єрам до Мюнхену, щоб робити сорому угоду з Гітлером, а щойно після повороту з отого Мюнхену дуже доходити на тайних нарадах англійського кабінету до висновку, що війна з Німеччиною неминуча...

Тому політики й військовики, які мають в пам'яті ці небезпечні історичні події, турботливо прислухуються до Женевських розмов на тему роззброєння. Адже проблему роззброєння поставлено офіційно як третю — з-поміж чотирьох — точку денного порядку Женевської конференції. Так би мовити, референтом цієї справи всього Заходу став французький прем'єр Фор, дармащо його проєкт, що він його сам характеризує гаслом „масло замість гармат" (суми, скреслені з проєктованих видатків на збройні сили, мали б піти на поліпшення економіки, культури й гігієни малорозвинених народів), не викликає ніякого захоплення в західних країнах. Але, читаємо, з Парижу прилетів уже Гаролд Стассен, призначений недавно президентом Айзенгавером спеціяльно для справ роззброєння, викликаний до Женеви в сподіванні, що почнеться „поважна" розмова про роззброєння. Такої розмови найгарячіше бажають большевики. Не дурно Булґанін одверто сказав у Москві, що в совєтській делеґації мусять бути міністер військових справ (Жуков) „на випадок", якби в Женеві заговорять про роззброєння.

На свій плян роззброєння, представлений 10 травня ц. р., Совєти покликаються, як на один із „ділових" доказів своєї доброї волі й „щирого" бажання собі й всьому світові — миру. У цьому совєтському пляні Москва вперше погодилася на західню тезу, що роззброєння неможливе без міжнародньої контролі збросння. Тому в совєтському проєкті сказано вже виразно про такий „міжнародній орган" контрольного характеру і свідомо, очевидно, замовчано його деталі. Але немає, здається, на Заході ні одного такого наївного військовика, який вірив би, що: 1) Совєти дійсно дозволять на свобідне контролювання свого воєнного промислу? 2) що створений за порозумінням з большевиками міжнародній контрольний орган зможе справді виявити дійсний стан совєтської збройної сили, особливо, коли мова йде власне про існуючі запаси атомової зброї та дальшу її продукцію. Фахівці покликаються на два арґументи неподільної ілюзоричности такої контролі: Перший з них — це досвід з міжнародньою комісією в Кореї, яка мала пильнувати, щоб під час перемир'я жадна сторона не збільшувала своєї збройної сили. У практиці вийшло так, що Південна Корея дозволила свобідно порушуватися по своїй території міжнародній комісії, а Північна забороняла свободу рухів некомуністичним її членам і постійно збільшує свою збройну силу довозом літаків і зброї з Китаю. Другим чинником, який нінащо обернув би всякі теоретичні права міжнародньої контрольної комісії — це безлетні простори Совєтського Союзу і необмежені можливості большевиків законспірувати не тільки арсенали атомових і водневих бомб, але й цілі фабрики, куди ніколи не сягнула б нога „контролерів".

Совєтський крик про заборону вживання атомової зброї знаходить сильну моральну підтримку з найрізнородніших напрямків, почавши від Святішого Отця і через учених Рассела, Айнштайна й інших лавреатів Нобеля на всіх соціялістах і пацифістах кінчаючи. Генерал Риджвей звертав увагу минулого тижня на те, що, при теперішньому темпі совєтського збросння американська перевага в летунстві, яке може бомбардувати атомовими й водневими бомбами, і в кількості цих бомб, стане практично безвартною. Але, поки та перевага існує, вона зрівноважує совєтську перевагу наземними військами, і тому Совєти вживають такого натиску, щоб скасувати ту перевагу генеральною забороною атомової зброї. Совєти кричать про нещирість Заходу в його балаканині про роззброєння, бо, мовляв, Захід водночас зброїть Західню Німеччину. Але совєтські дипломати й пропаґандисти промовлують, що розбудова й механізація совєтського важкого промислу, наставленого на воєнну продукцію, перевищила вже промислово-воєнний потенціял Англії і поставила Совєтський Союз на друге місце після Америки. Англійський військовий експерт, генерал-майор Дж. Ф. Фуллер, назвав „трагічним жартом" совєтську „згоду" на міжнародній військово-контрольний орган на послугах загального роззброєння: хто повірить, що Совєти зменшать розгін свого важкого промислу?! Вже має знаменна історія те, що Москва ще один договір, цим разом про роззброєння, коли на 52 міжнародні договори, підписані Совєтським урядом, він зламав 50! (До того числа західні політики-статистики не враховують договорів Москви, якими вона „признавала" суверенність Української Народньої Республіки, Грузинської Республіки і т. п.)

Весь совєтський наступ у справі роззброєння базований на свідомості, що армія НАТО включно з англо-американськими частинами на европейському суходолі та заплянованою новою німецькою армією — виключає „блискавичну" совєтську війну за захоплення Західньої Европи. Тому весь совєтський натиск покладений на ліквідацію НАТО, а бодай на ліквідацію американських і англійських залог в Німеччині та на заборону німцям зброїтися. Роззброєння, — каже Москва, — має стати засобом зменшення міжнароднього напруження і наявним доказом для спрагнених миру народів, що настав дійсний мир. Але згаданий англійський генерал Фуллер пригадує, що роззброєння ніколи не може бути засобом для міжнароднього відпруження, а тільки наслідком такого відпруження. Сучасне напруження в міжнародньому світі (залишивши на боці Азію) має три головні причини — каже Фуллер: 1) окупування росіянами середньо-европейських країн і перетворення їх у виконавців совєтської волі, 2) поділ Німеччини і 3) діяльність міжнароднього комунізму, плянована й керована з Москви. Хай відпадуть ці причини, і тоді роззброєння прийде автоматично. Коли ж ці причини напруження існуватимуть далі, а Захід прийме совєтську тезу й роззброїться в ім'я „співіснування", то це буде самогубством, подібним до самогубства мухи, що повірила павукові, який запросив би її на милу розмову до своєї павутини.

Зенон Стефанів

ВІЙСЬКОВІ ПЛЯНУВАННЯ НОВОГО СОЮЗНИКА

Якраз в десяту річницю закінчення війни, коли Німеччина підписала капітуляційну грамоту, якою здавалася на ласку переможців — канцлер Федеративної Німецької Республіки Аденауер проголосив в парляменті привернення повної державної суверенности Західньої Німеччини.

7 травня ц. р. врочисто був акредитований німецький посланник фон Етцдорф при Генеральному Секретаріяті Західньо-Европейської Оборонної Спільноти в Лондоні. До ЗЕОС належать, крім Німеччини, Великобританія, Франція, Бельгія, Голляндія, Люксембурґ й Італія.

9 травня Німеччину прийнято, як 15-го рівноправного члена, до Північно-Атлантійського Союзу (НАТО), що об'єднує тепер 440 мільйонів населення вільного світу. Як перший німецький військовий представник до Головної Кватири НАТО увійшов, хоча ще не в уніформі, ген. Шпайдель. Тим самим Німеччина стала також і союзником З'єдинених Держав Америки.

В засязі цього пакту західньо-німецька республіка має виставити 500-тисячний військовий контингент, — найбільше після Туреччини (12 1/3 дивізії) кількість суходільних військ в силі 12 дивізій.

Вступлення Німеччини до НАТО замикає десятирічний післявоєнний період піднесення німецького народу після катастрофи, до якої довів нацистський режим. При теперішній політичній ситуації відкривається для Німеччини новий розділ історії, що в першій мірі буде виповнений зусиллям німецьких державних керівників для об'єднання обох частин країни, а німецька справа стала однією з центральних на теперішній Женевській конференції чотирьох великих держав.

Відомо, що на протязі десяти років, часу урядування окупаційної влади — Західня Німеччина не мала права, крім прикордонної охорони і поліційних відділів, розпоряджати навіть і обмеженою кількістю війська, як це було, наприклад, після першої світової війни — у формі 100-тисячної професійної Райхсвери. Такий стан заіснував уперше в історії Німеччини від часу впровадження постійної військової служби. Розуміється, що таке положення вимагає тепер, коли треба відновлювати і організувати збройні сили від самого початку, відповідних законодавчих актів та урядових виконних розпоряджень.

При цьому треба згадати, що навіть в умовах утрати суверенности німецька військова традиція, як також військо і військознавство були належно продовжувані.

Виявом цього є існування кількох комбатантських та військово-традиційних організацій, що об'єднують разом близько мільйон членів. Комбатантськими пресовими органами, крім окремих бюлетенів, є два знамените редаговані популярні місячники "Soldat im Volk" і "Deutsche Soldatenzeitung".

Далі, на окрему увагу заслуговують два воєнно-наукові товариства із своїми журналами-місячниками „Wehrkunde" і „Wehrwissenschaftliche Rundschau", що виходять вже п'ять років. Також виходять ще два фахові квартальники „Marine Rundschau" та „Wehrtechnische Hefte".

Найповажніший офіційний американський військовий журнал „Military Revue", виданий також в еспанській та португальській мовах, дуже часто передруковує, цитує і покликається на статті вміщені в згаданих німецьких публікаціях.

Крім цього на протязі останніх років з-під пера визначних німецьких воєначальників, як, напр., Кессельрінґа, Мантойфля, Тіппельсхірха, Ґудеріяна, Рендуліча, Галлянда і ін., вийшов цілий ряд воєнно-історичних і мемуарних творів, що відносяться до другої світової війни. Книга творця німецької панцерної зброї, ген.-полк. Гайнца Ґудеріяна „Erinnerungen eines Soldaten" — перекладена вже на декілька мов і стала стандартним військовим посібником про новочасне ведення війни панцерними з'єднаннями.

Відбудова нових німецьких збройних сил буде виконувана в декількох фазах. Плянування тієї відбудови можна вже сьогодні уважати в основному за закінчене. Тепер якраз на черзі переведення практичних приготувань, що мас бути необхідною базою для новопокликаного війська. В найближчих днях будуть ухвалені перші військові закони, як, напр., тимчасовий закон про покликання добровольців, із важністю тільки до 31. 3. 1956 р., а від того часу буде вже зобов'язуючий закон про загальну військову повинність, — далі закон про платню і забезпечення, а також має бути ухвалений парляментом дисциплінарний статут і статут зажалень. До цього доходять ще технічні заходи — підготова приміщень, заготовлення одягу, вишкільного знаряддя тощо.

Закон про покликання добровольців буде першою плятформою для структури німецького війська, він також дає вже право німецьким офіційно займати місце в Головному Штабі НАТО.

Новостворена військова комісія в німецькому парляменті має дуже знаменну назву — „Комісія ч. 6 для справ европейської безпеки". Її завданням є перевіряти й підготовляти всі військові законопроєкти для ухвали парляменту. Комісія складається із 29 членів — представників усіх парляментарних фракцій, в тому числі найсильніші: бльок христ.-демократичні і христ.-соціялістичної у — 15 членів, а соціял-демократи 9 членів. Всі члени комісії брали участь в одній або обох світових війнах, а 18 з них мали старшинські ступні — в тому числі 1 генерал (Мантойфель) і 1 віце-адмірал (Ґас).

Крім того, комісія управнена до селекції добровольців. При комісії створено вже персональний комітет для вибору старшин високої ранґи — 40 генералів і 260 полковників. Для решти добровольців різних ранґ від підполковника вниз призначено 40 комісій в різних містах Західньої Німеччини.

Для повного скомплектування війська потрібно коло 25 тис. старшин, в тому числі 2 тис. військових лікарів і 350 військових священиків обох віровизнань, — 200 тисяч підстаршин і різних спеціялістів та 275 тис. новобранців. Покликання підстаршин і спеціялістів розплянован на 14-16 місяців.

В цьому році будуть покликані 8-10 тисяч добровольців, в тому числі 4-5 тис. старшин. Генерали й полковники перейдуть двомісячний вишкіл при військовій Академії НАТО, старшини нижчих ступнів різних родів зброї — у вишкільних центрах ЗДА. Для старшин генштабу вже підготовано окрема кляса для скороченого вишколу в американській Колеґії для Командувачів і Генерального Штабу в Лівенворті.

Після того, як будуть підготовані вишкільні кадри, зможуть бути покликані добровольці, що не служили у війську, і новобранці на підставі закону про загальний військовий обов'язок. Це може наступити найскорше восени 1956 р., а на літо 1957 р. передбачене закінчення організації нових німецьких збройних сил.

Вибряд і озброєння німецького війська — коштуватиме приблизно 9 мільярдів долярів. Ця фантастична сума буде у великій частині покрита ЗДА. В ці видатки входять 1400 літаків, в тому числі 1100 американських джетів. Три тисячі танків, потрібних для німецького війська, будуть вироблені в Німеччині, одначе за американським зразком, як також і 100 тисяч моторових возів різного типу. В Німеччині буде продукована також і вся легка зброя.

Ядро німецької збройної сили становитиме 12 армійських дивізій — в тому числі 6 стрілецьких (мотомеханізована легка піхота), 4 панцерні та 2 дивізії панцерних гренадирів (важка піхота для співдії з панцерною) — разом 180 тис. людей. 150 тис. війська буде творити т. зв. армійські з'єднання: інженерії, зв'язку, спеціяльної й зенітної артилерії, повітряної піхоти тощо.

Летунство в силі 80 тис. війська матиме 1400 машин у 20 розвідувальних і нищільних ескадрильях і передбачене для тактичних завдань у підтримці і співдії з суходільними військами.

Воєнно-морська фльота буде складатися з легких кораблів з'єднань, — тоннаж поодиноких кораблів не перевищуватиме 3 тис. брт., підводних човнів 350 брт. — і буде призначена тільки для прибережних операцій.

Решта із запланованого 500-тисячного стану війська припадає на військову адміністрацію і територіяльні відділи.

Історія воєн останнього сторіччя виявляє першорядні якості німецького війська та його полководців. Одначе історія вчить також, що німецькі збройні сили були інструментом агресивної й невдалої політики, особливо ж у відношенні до народів Східньої Европи. Змінилося на Сході ... [illegible] ... народом.

Включення Німеччини в демократичний військовий альянс має далекосягле і переломово-історичне значення, що матиме вплив також і на майбутній уклад сил на Сході Европи, де Україна займає домінантне становище.

По якому боці стоїть Німеччина — це справа першорядної ваги також і для України.

ПОВСТАННЯ НА „ПОТЬОМКІНІ"

(З нагоди 50-річчя)

У зв'язку з 50-річчям революції 1905 року в Російській імперії, совєтська преса широко пригадувала дату 27 червня 1905 року, коли в Чорноморській фльоті на броненосці „Потьомкін" вибухло повстання проти царського режиму.

Повстання почалося, коли цей корабель стояв недалеко Одеси. Спалахнуло воно, здавалося б, з незначного приводу: у вареному м'ясі, що його видали корабельній команді на обід, зауважено хробаків. Залога відмовилася від обіду. Тоді всю її викликано на поклад, і тут старший офіцер почав погрожувати невдоволеним жорстокою карою, а потім, звернувши гнів на матроса Вакулинчука, якого вважав за підбурювача, — застрелив його з пістолі. Матроси убили цього офіцера і ще шістьох, захопили корабель у свої руки і привели його в Одесу. При цьому на берег, в присутності багатотисячного натовпу революційно настроєних робітників, урочисто винесено тіло забитого Вакулинчука. В місті почалися революційні збори і демонстрації.

Одинадцять днів блукав від порту до порту броненосець „Потьомкін". Матроси військових суден, висланих царським урядом проти збунтованого броненосця, на 90 відсотків українці, відмовилися стріляти на своїх товаришів. До повстанців приєднався броненосець „Георгій Побідоносець".

Та перемога тривала недовго. Коли вичерпалося паливо, а надії на загальне повстання не справдились, „Потьомкін", віддавши кілька гарматніх пострілів на урядові будинки Одеси, пішов до берегів Румунії і там здався представникам румунської влади.

Збройне повстання на одному з найбільших кораблів Чорноморської фльоти мало значний вплив на дальший розвиток революції, зокрема на Україні. Загальні страйки солідарности з „потьомкінцями" і зв'язані з ним зудари з військом і поліцією відбулися в Одесі, Миколаєві, Харкові, Катеринославі, Луганську. Цьому повстанню Ленін надавав величезного значення. Він тоді писав, що це вперше поважна частина військової сили царату одверто перейшла на сторону революції. Неуспіх повстання совєтські історики пояснюють тим, що, мовляв, у провідній групі повстанців рішальний голос належав соціял-революціонерам та меншовикам, які своєю угодівською тактикою спричинили його поразку. При цьому в підручниках совєтської історії зовсім не згадується про провідників повстання, а зокрема про його ініціятора — матроса Матюшенка, який перший очолив групу найбільш свідомих і революційно настроєних товаришів.

В українській програмі, переданій 25 червня ц. р. радіом „Визволення" поза заслону з нагоди 50-річчя революції 1905 року, забрав голос у справі повстання на „Потьомкіні" інж. Олександер Коваленко, тодішній член Революційної Української Партії (РУП). Він визнає, що большевики, які повстання на „Потьомкіні" включили у залізний фонд історії „комуністичної

(Закінчення на стор. 3-ій)

Вол. Дорошенко

В ГАЛИЧИНІ 50 РОКІВ ТОМУ

17

III. НА БОЙКІВЩИНІ
(вересень 1904 р.)

1. Виїзд до Синевідська

Вернувшися з Гуцульщини й попрощавшися з Розовим, я поїхав додому, я майже негайно виїхав зі Львова разом із своїм приятелем Левком Ганкевичем до Синевідська Вижнього, де перебували влітку члени закордонного Комітету РУП, які запросили мене пожити з ними й допомогти в літературній роботі. Левко їхав до матері, яка перебувала тоді теж у Синевідську Вижнім у Строцьких. Приїхали ми ввечері. Левко завів мене ночувати до якогось великого, як мені видалося, будинку, а сам десь побіг. Відходячи, попередив, що вночі на будинок можуть напасти „кацапи", з якими місцеві парубки-українці від довшого часу ведуть завзяту боротьбу не на життя, а на смерть. Мовляв, напасники шукатимуть його. Отож, відходячи й залишаючи мене самого з такою милою перспективою, він дав мені на випадок нападу набитий револьвер для оборони... Не знаю, чи то була мені присмна ночівля, що грозила облогою, але ніч минула спокійно. Мабуть Левко перебільшив небезпеку, яка грозила від нападу кацапів, і даремне мене налякав.

2. Життя спільною

В Синевідську я оселився разом із Баском-Меленевським, Кавуном і Віктором Мазуренком в чистій, охайній хаті заможного бойка. Ми жили, очевидно, по бурсацьки. Самі за чергою робили порядок в хаті, варили обід тощо. А поза тим займалися писанням і редаґуванням партійної літератури, головно „Праці" й „Селянина", на видання якого Є. Чикаленко дав РУП тисячу карбованців. Лозенки жили окремо, але в партійних справах ми завжди з ними комунікувалися. Зате Ткаченки, що жили теж недалеко від нас, чомусь не брали участи в цій праці.

Перебував тоді в Синевідську й Михайло Русов із своєю дружиною німкенею, з якою познайомився десь у каварні в Ляйпціґу, де вона була кельнеркою. Він тоді студіював на тамошнім університеті, готуючися до вченої кар'єри, чомусь вподобав собі її й оженився з нею просто з волі й без відома батьків.

На жаль, був тоді „Міша", як його називали домашні й добрі знайомі, вже під впливом важкої хвороби, що згодом довела його до передчасної смерті. Хвороба ця помітно відбивалася на його психіці, аж жаль було дивитися на цього талановитого юнака, спостерігаючи несподівані прояви його душевної надвереженості.

Михайло Русов, один із основників РУП і автор багатьох статтей у першім органі партії „Гасло" (підписуваних здебільшого псевдонімом М. Тоцький) і тепер постачав нас масою записаного паперу, але його писанина не трималася купи й ніяк не надавалася до друку. Мені була нам морока, щоб якось виправдатися з непомішення його статтей. Нічого й казати, що не мали вони видержаного соціял-демократичного напрямку, якого тримали товариші з Закордонного Комітету, зокрема Басок і Кавун, що, як я вже згадував, намагалися бути ортодоксальними „іскровцями", тобто сліпими наслідувачами поглядів висловлюваних центральним органом російської Соціял-демократичної Партії „Іскра".

Пригадую собі й досі, як нетерпляче дожидали вони чергового числа „Іскри" що, пильнували, щоб у партійних виданнях, що їх вони редаґували, не проскочило щось, що російські „товариші" могли б узяти за „єресь", і як безпардонно конфіскували вони статті, які хоч трохи відбігали від канону „Іскри", або миналися з рекомендованою нею тактикою.

Раз трапилося, пам'ятаю, що я вже надрукував статтю Карася з нагоди вбиття Плеве витяв редакційний синедріон з числа „Селянина" за... єсерство! Статті ж Міші Русова й цілком ганжували, правда, слушно, як я вже про це згадував. Мене, свіжого чоловіка, непривичного до еміґрантських відносин, разило вузьке гуртківство й якесь, сказати б, партійне буквоїдство товаришів та їхнє захоплення російською еміґрантською літературою, яка своєю нетерпимістю, доктринерством і лайливістю нагадує теперішню нашу партійну пресу. Поведінка товаришів із Закордонного Комітету видавалася мені взагалі даремним і неоправданим запобіганням ласки у російських товаришів, поминувши вже навіть всеросійський централізм і нехтування українства збоку останніх.

3. Бойки, їх характер і життя

Живучи в Синевідську, я вже не мав ні часу, ні компанії для мандрів по Бойківщині й тому спостерігав життя бойків на місці свого побуту.

Статурою і вдачею бойки дуже різнилися від гуцулів — були нижчого росту, міцно збудовані і не такі вродливі, але зате мали чимало інших гарних прикмет. Одяг їх теж був не такий мальовничий, як у гуцулів.

В селі господарювали майже самі жінки, займаючися домашнім господарством, городництвом і садівництвом. Чоловіки заробляли поза домом, торгуючи овочами, головно сливками. Вони мандрували по цілій Галичині, а навіть і за її кордонами, гандлюючи своїм товаром. У кожному галицькому місті, не виключаючи й Львова, мали вони свої будки, де мешканці купували сливки та інші овочі. Та за Польщі ці бойківські будки у Львові вже зникли. Маґістрат, під впливом розгнузданого польського шовінізму, що не міг помиритися з тим, що українці конкурують з поляками, купцями, не давав бойкам концесій на торг, протегуючи натомість польських інвалідів чи ветеранів, „оборонців Львова", що билися з українцями. Треба сказати, що ця конкуренція бойків була дуже поважна, а самі вони були завзятими українцями й не піддавалися польонізації.

Скільки пам'ятаю, тільки один бойко, власник популярної у Львові будки, схрунів і перейшов „на польське", щоб задержати своє підприємство.

ПОВСТАННЯ НА „ПОТЬОМКІНІ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

партії, не могли взагалі впливати на це повстання, бо саме тоді відбувся розлам російської соціял-демократичної партії на — большевиків і меншовиків. Правда, ,заявляє він, „один з т. зв. представників робітництва Одеси, що заявляв себе сторонником фракції большевиків, приїхав на корабель, але пробув на ньому всього лише кілька годин, тоді як інших два, що теж приїхали, як представники від робітників, заявили себе сторонниками фракції меншовиків".

Отак виглядає цей важливий епізод з революції 1905 року, що його московські большевики „освоїли" і в наскрізь сфальшованому вигляді представляють у шкільних підручниках історії, кінофільмах, історичних повістях і п'єсах, нагороджуючи авторів цих фальсифікатів сталінськими нагородами.

В інтересі історичної правди дуже було б бажано, щоб інж. О. Коваленко докладно насвітлив у пресі цю цікаву сторінку з часів революції 1905 року і, як живий свідок і активний учасник цієї події, поділився з читачами своїми спогадами, бо його виступ через радіо „Визволення", призначений для слухачів поза залізною заслоною, звичайно, до українців у вільному світі не дійшов.

А тепер декілька слів про ініціятора повстання, українського матроса Опанаса Матюшенка.

Матрос Матюшенко, як характеризують його сучасники, був стихійним, національно несвідомим бунтарем-революціонером, і до жадної політичної партії не належав. Він органічно ненавидів царат і шукав себе в сліпому бунті. Цікаві відомості про нього знаходимо в книжці відомого російського революціонера Бориса Савінкова — „Спогади терориста" (в-во „Пролетарій", Харків, 1926). До речі, того самого Савінкова, який, згідно з офіційною советською версією, в 1924 р. добровільно вернувся з еміграції до Советського Союзу і під час судового процесу вискочив з вікна луб'янської в'язниці, розбившись насмерть.

„В Женеві, — пише Савінков, — я познайомився з мінно-машиновим к в а т и р майством Опанасом Матюшенком, бувшим командиром революційного броненосця „Князь Потьомкін-Таврійський". Прийовши влітї 1905 року з революційним кораблем до румунського порту Констанци і переконавшись, що його товаришів матросів не видадуть російським властям, він поїхав до Швайцарії, але не пристав ні до одної з партій. Згодом він прихилився до анархізму".

З споминів Б. Савінкова довідуємось, що в Женеві, тодішньому центрі російських р е в олюціонерів - еміґрантів, Матюшенка намагались завербувати представники різних російських політичних партій. Зокрема, вів з ним складну інтригу священик Гапон, який кілька місяців перед тим, на чолі петербурзького робітництва, ходив був до Зимового Палацу просити в царя дарувати народові конституцію. Як відомо, цей похід був розстріляний царським військом і ввійшов в історію під назвою „Кривавої неділі", а самого Гапона, як виявлено пізніше провокатора і співробітника царської „охранки", соціялісти-революціонери повісили десь в околиці Петербургу, коли він туди вернувся з-за кордону.

В Женеві Савінков особисто запізнався з Матюшенком і гостив його у себе вдома. „З вигляду, — пише він, — це був звичайний сірий матрос, із звичайним сірим вилицюватим обличчям і з „простонародною" (українською — В. С-ко) мовою. Дивлячись на нього, годі було повірити, що це він підняв повстання на „Потьомкіні", застрелив власною рукою кількох офіцерів і провів на чолі повстанських матросів свій знаменитий похід у Чорному морі . . ."

Про російські революційні партії Опанас Матюшенко говорив дуже скептично: „Есери . . . есдеки . . . Набридли мені ці суперники, що тільки язиками тріпають. Та й сили в них справньої нема . . ." В листі до В. Г. С. до Букарешту писав він так: „. . . Зрозумійте, що вся полеміка, яка ведеться між партіями, страшенно мене обурила. Я собі уявити не можу, за що вони гризуться, чорт би їх забрав! І робітників сварять між собою, і самі гризуться. Ви знаєте моє положення в Женеві, що я там був зовсім один . . . Той каже: ви мало читали Маркса, а той каже: треба читати Бебеля. Вони не розуміють, що кожна людина може мислити так само, як і Маркс. Там партії сваряться, чиє діло на „Потьомкіні", а тут люди сидять без роботи і без хліба. Дивно: що зробили, те потрібне, а хто зробив, ті не потрібні . . ."

Опанас Матюшенко глибоко ,вірив у революцію, і еміґрантські балачки були для нього чужі й незрозумілі. Дивлячись на еміґрацію, він судив і про діяльність політичних партій в Росії. Та коли Б. Савінков запропонував йому пристати до терористичної акції і їхати до краю, він завагався: „Терор? Терор — справжнє діло. Це не язиком тріпати . . . Але не для мене це. Масовий я чоловік, робітник . . . Не можу я одинцем. Що хочете, а я не можу . . ."

По якомусь часі Матюшенко виїхав з Женеви до Америки. Про цей період його життя невідомо нічого. Пізніше нав'язав він зв'язки з анархістами, і влітї 1907 року його заарештовано — на Україні, в місті Миколаєві над Богом. Заарештовано з бомбами в кишенях, які збирався він кинути на миколаївського губернатора. Судили його військовим судом і повісили, як терориста.

В 1936 р. авторові цих рядків розповідав мешканець с. Деркачі на Харківщині, звідки походив О. Матюшенко, як у 1907 р. — перед спробою атентату на миколаївського губернатора — приїздив нелеґально з-за кордону бувший командир революційного „Потьомкіна" до цього села на відвідини своїх рідних. Хата його ще була ціла до останньої війни, і старі люди пригадують собі її власника — кремезного матроса, що згинув на шибениці.

Під Совєтами повстання на „Потьомкіні" урочисто відзначають щороку, як „передень Жовтня", — як революційний акт, зорганізований попередниками сьогоднішніх хрущових і булґаніних. Але що спільне має нинішня пануюча каста советських партійних бюрократів з стихійними бунтарями-революціонерами, які життя своє віддали в ім'я, хоч і неусвідомлених, але вічних ідеалів! Революційні сили українського народу в 1905 році, національно недозрілі й незорганізовані, усе зло вбачали в цараті, вважаючи, що поваливши його, осягнуть для народу всебічну свободу. За це бились і гинули тисячі незнаних героїв вакулинчуків і матюшенків. За 50 років, що минули від цієї революції, український народ перейшов шлях, що його інші народи не переходили протягом століть. В прийдешній революції українські матроси, сини вакулинчуків і матюшенків, знатимуть, за що і проти кого боротися, щоб виборoти своєму народові належні йому не тільки соціяльні, але й національні права. І на кораблях Чорноморської фльоти піднесуть вони синьо-жовті прапори, як символи незалежности своєї батьківщини, яку так любили їхні батьки.

В. С-ко

ТРИ ВІДГУКИ З ПРИВОДУ ОДНОГО МІТИНҐУ

I.
ГОЛОС З НЮ ЙОРКУ ДО ВОРКУТИ

Два роки тому, в липні 1953 р. біля 100 тис. вуглекопів - політв'язнів підняло повстання в одним із найбільших концтаборових центрів, СССР — в Заполярній Воркуті.

„Товариші Політв'язні! Ми закликаємо всіх Вас кидати працю та виступити на боротьбу за свободу! Ми не можемо більше терпіти такого життя в'язня, ми хочемо жити як люди, або ми загинемо... Так проголошувала відозва Повстанчого Ком-ту Воркутчан.

Велика Українська Група Каторжан Воркути виявила у повстанні прикладну солідарність, мужність та провідну ролю. Кулі військ МВД, що були стягнуті за розпорядженням Москви, жорстоко задушили героїчне повстання. Було багато жертв, але героїчний виступ політв'язнів Воркути морально переміг! **Він став символом спротиву тиранії Москви.** Обов'язком Вільного Світу, вільної еміґрації поневолених народів Москвою, а тимбільше політв'язнів советських концтаборів, зокрема українських — підняти голос своєї солідарности із в'язнями - рабами советських концтаборів. Показати їм, що вони не одинокі, що ми не забули про їх, що вони не мусять губити надії на визволення. Голос, який би підняв спротив жертв большевицького терору, як внутрі, так і на зовні концтаборів СССР; і показав би, що в цьому змаганні вони мають союзників.

Українці-в'язні концтаборів, їх рідні й земляки на батьківщині мусять зачути голос і своїх побратимів з Вільного Світу.

З цією метою, кол. політв'язні поневолених народів СССР, разом з післявійськовими втікачами з сов. Союзу — 15-го липня ц. р. в готелі „Амбасадор" (Ню Йорк) зібралися на великий мітинґ. На мітинґу були проголошені промови багатьох визначних осіб ЗДА, напр. пп. Міні і Рутер — керівники А. Ф. П. і КІО, п-ні Елеонора Рузвелт, і др., а також від Міжнародної Федерації Робітничих Профсоюзів, Міжнар. Ліґи Людських Прав, Міжнар. Федерації Юристів, Міжн. Федерації був. Політв'язнів і багатьох інших організацій та осіб. На зборах промовляв також учасник повстання на Воркуті. Американець Джан Нобл, що відбув ув'язнення в сов. концтаборах 9 років.

З промовами до політв'язнів Воркути та всіх концтаборів СССР виступали на рідній мові кол. пол. в'язні вірмени, грузини, росіяни ,білорусини. Серед промовців визначилась група Українських кол. Політв'язнів, репрезентованих АУПВ в ЗДА. Перший із промовців був І. Шарай-Самійленко, (в'язень Охтома), Гол. Асоціяції, потім о. Даниленко - Данилевський (в'язень Соловок), Филаделфія, і проф. В. Подоляк, був. в'язень Воркути.

Глибокий патріотизм, осуд московсько - б о л ь ш е вицьких гнобителів українського, як і інших поневолених народів СССР, большевицької системи концтаборів і рабства; вияв братньої солідарности до своїх земляків-українців в ув'язненні, як і до інших жертв концтаборової імперії Кремля — були головним лейтмотивом українських промовців.

І. Шарай - Самійленко, окремо розповів і про те, що робить ВУПВ в ЗДА в обороні українських політв'язнів в СССР.

Всі промовці апелювали до Вільного Світу, у такий відповідний час конференції „Великих 4-х" в Женеві, — не вірити в підступні гасла „Мирного співіснування" з канібалами людства — Кремлем. Роспуск концтаборів, звільнення всіх політв'язнів в сов. імперії, свобода преси, слова і думки, воля поневоленим народам в СССР мають бути першою передумовою такого співіснування зі Сходом.

Всі промови на мітинґу зарекордовані та будуть 20 липня передані через радіостанцію „Визволення".

Після мітинґу група росіян висловила своє обурення і протест, в зв'язку з тим, що промовці інших поневолених Москвою народів, а зокрема українці зверталися в промовах до своїх земляків та відбили і національний терор большевиків на Україні, в той час, як мовляв про „руських" і за „руських" на мітинґу нічого не було сказано.

І. Шарай-Самійленко.

II.
ДВОХРІЧЧЯ СТРАЙКУ НА ВОРКУТІ

Американський Комітет Визволення від большевизму організував 15 липня в Ню Йорку в готелі „Дипломат" мітинґ, присвячений 2-річчю страйку в'язнів у большевицькому концтаборі „Воркута". Про Воркутський страйк розійшлися вістки по цілім світі. В українських, німецьких, американських та інш. часописах були вміщені статті поворотців з Воркути, які брали участь у страйку. З цих статтей ми довідалися, що з загальної кількости 100 тисяч ув'язнених у тому концтаборі не менше 60% складали тод західні українці, яких було заслано на Воркуту за участь у національній визвольній боротьбі. Вони жили там у окремих бараках і своєю кількістю і організованістю складали там основну силу. У статті поворотця-німця було написано, що українці були ініціяторами й основним хребтом страйку. Ясна річ, що на них упало за це найбільше кари і репресій. Тому на мітинґ і прийшло багато українців. Ми думали, що почуття справедливости з'обов'яже організаторів мітинґу підкреслити вирішальну ролю українців у Воркутській забастовці. Ми уважно слухали виступи п. Юрасова, що провадив мітинґ, п. Джана Нобла — американця, що брав участь у повстанні, як в'язень Воркути, чули звернення до в'язнів советських концтаборів тих, що колись там сиділи, — але ніхто з них і не згадав, що українців було на Воркуті більше 60% від загальної кількости в'язнів і що вони були тому у забастовці домінуючою і децидуючою силою. Не сказали цього й українці з Асоціяції політв'язнів п. п. І. Шарай, В. Подоляк і Ярема Галайдовський (о. Данилевич з Филаделфії), що виступали на мітинґу. Очевидно, така була настанова організаторів мітинґу — закрити заслуги українців у Воркутських подіях і подати їх підфарбованими під „общеросійський котелок". Дивно нам, що Американський Комітет, що зацікавлений у співпраці поміж руською еміґрацією й еміґрацією підсоветських народів, допустив таке необ'єктивне насвітлення Воркутського страйку. Бо оця тенденційна і нечесна комбінація руської еміґрації замість співпраці, збільшила неприязнь і насторожність до росіян. І немає нічого дивного, що крім росіян брала участь у мітинґу лише одна організація — Асоціяція політв'язнів. Серед виступаючих на мітинґу був один білорус і два вірмени, але вони виступали з власного бажання і жадної організації не репрезентували. Член Управи нюйоркської філії „Добрус" п. Кулик на телефонічну пропозицію співробітника Американського Комітету п. Терпака без відома Гол. Управи „Добрус" дав згоду взяти участь у мітинґу, але, пересвідчившись у тенденційності цієї „імпрези", образливої для українців, відмовився від участи. П. Юрасов, відкриваючи мітинґ, повинен був зробити оголошення, що Добрус від участи в мітинґу відмовився, але він цього не зробив.

Згадуючи Воркутський страйк, ми повинні відповісти на питання — чому страйк цей вибух на Воркуті, а не в будьякому інш. концтаборі? Вважаємо, що так трапилось тому, що на Воркуті переважаючою більшістю були українці, які трималися окремою компактною масою і тому могли зробити такий виступ. Своєю провідною ролею у страйку вони показали, що заслані за націоналізм є найактивнішим а н т и б о л ь шевицьким елементом, на який повинен би орієнтуватись Ам. Ком., що має своїм завданням боротьбу з большевизмом.

Ми — українці, згадуючи Воркутську забастовку, повинні були б передати через радіо „Визволення" своїм братам, що мучаться у концтаборі „Воркута", що західній світ солідаризується з ними і підтримує визвольну боротьбу за незалежну Українську Державу. На жаль, цього ми передати не могли, бо це суперечить концепції непередрішенства, якої деякі чинники суворо додержуються і яка є причиною того, що антибольшевицька пропаґанда, яку провадить Американський Комітет, а також і урядові чинники через „Голос Америки", не дає потрібного ефекту — вона розчаровує і роззброює опозиційні елементи серед підсоветських народів — цю єдину силу, що могла б при сприятливих обставинах виступити проти большевицького режиму.

А .Гудовський.

III.
З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Високоповажаний Пане Редакторе!

Просимо вмістити на сторінках Вашого Хвального Часопису спростування Головної Управи Добрусу в ЗДА:

В „Свободі" за 14 липня ц. р. було вміщене платне оголошення про „Великий мітинґ, присвячений другій річниці страйку в'язнів Воркути". В цьому оголошенні безправно використано ім'я нашого об'єднання — Добрус, як співучасника цього мітинґу.

Головна Управа Добрус-у жадної апробати на участь в цьому мітинґу не давала і заздалегідь про це не була повідомлена.

Аналогічне оголошення з таким же змістом в російській мові було подане в „Новом Русском Слове".

На свому найближчому засіданні Головна Управа Добрус-у розгляне цей факт самовільного використання імени нашого об'єднання чинниками, які перебувають під впливом середовищ, що систематично неґативно ставляться до руху українців кол. репресованих і переслідуваних совєтським режимом.

Петро Павлович,
голова Головної Управи Добрус-у в ЗДА.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Англії

Л. ПОЛТАВА ТА ДІМА В АНГЛІЇ

Як повідомляє часопис „Українська Думка" з Лондону, на запрошення Управи Союзу Українців у Великій Британії (СУБ), до Англії мали прибути письменники: Леонід Полтава та пані Діма, які проживають у Франції.

Леонід Полтава висвітлювати має два фільми:

1) „Мавпячий король", — кольоровий фільм-казка для дітей;

2) „Українці в Парижі" — фільм документального характеру.

Разом з тим ці письменники мають виголошувати доповіді про літературне життя українців на Батьківщині та еміґрації.

Такі літературно-кінові вечори будуть влаштовані в кожному більшому скупченні нашого громадянства в Англії.

В Канаді

НОВІ ФІЛЬМИ ФІРМИ „СОЛУК - ФІЛЬМ"

Фірма Солук-Фільм закінчує накручувати новий український повнометражний музично - балетний фільм під назвою „Чар танку". Висвітлення триватиме півтори години. Фільм знятий в кольорі. Виступають у ньому: О. Гердан-Заклинська, Рома Прийма і балетна студія „Аполон" під дирекцією А. Заварихін. — Картини для фільму накручувано в Торонті і Ню Йорку. Побачимо його з початком осіннього сезону.

Ця сама фірма при співучасті Українського Воєнно - Історичного Інституту в Торонті та п. ген. Садовського виготовляє тепер короткий документальний фільм про нашу визвольну боротьбу. — Ведуться також підготовчі праці до сфільмовання в кольорах на ширшому екрані однієї з дитячих казок.

ПОМЕР ІВАН ГЛАДУН

В суботу, 25 червня, в місті Форт Вілїям помер загально знаний в цій околиці український громадянин Іван Гладун. Похорон відбувся в суботу, 2 липня.

Іван Гладун належав до піонерів Українського Національного Об'єднання, „Нового Шляху", був довголітнім прихильником Української Стрілецької Громади, членом - добродієм Осередку Української Культури й Освіти і завжди щедро жертвував на різні національні цілі. Оставив вдовою жінку Калину, загальновідому і довголітню українську національну діячку та сина Петра, що живе в Вінніпеґу.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ - АДВОКАТА

Товариство жінок - адвокатів у Манітобі вибрало на своїх зборах у Вінніпеґу Марію Вавриків, своїм головою. Марія Вавриків дівоче прізвище Закус, дочка українських поселенців із Жовківщини, Зах. Україна, народилась у Саскачевані, де покінчила с е р е д н ю освіту. Правничі студії закінчила в Манітобі, де й стала виконувати своє звання. У товаристві гуртується 25 правників, із яких 22 виконують самостійно адвокатське звання. Вибір пані Вавриків свідчить про значення нашої землячки в їх гурті.

● **В Кореї** американське військо, яке контролює всі склади автомобільного пального, стримало на 3 тижні продаж ґазоліни у зв'язку з новим спором про відношення вартости південно корейського „гвана" до вартости доляра. За взаємним порозумінням устійнено, що $1 дорівнює 400 гванам.

● **У Женеві,** під час теперішньої конференції, перебуває коло 1,300 пресових кореспондентів і фотографів. Кожна делеґація має свого зв'язкового з пресою. Американськими пресовими зв'язковими є пресовий референт президента Айзенгавера Джеймс Гаґерті й американський амбасадор у Відні, Л. Е. Томпсон.

● **Д-р Джан А. Колмер,** який був присутній при смерті 16-річного сина покійного президента Куліджа, написав у своїх спогадах, що президент Кулідж попав був в гістерику, коли довідався, що його син мусить вмерти внаслідок поранення ноги під час гри в теніс. Віце-адмірал Дж. Т. Бун, що був лікарем Вілого Дому в 1924 році, заперечує це, кажучи, що батьки Куліджі під час цього родинного неощастя трималися спокійно. Пані Кулідж відмовилася дати вияснення в цій справі.

● **У формоськiй протоці** в минулу середу знову загуділи гармати: китайські комуністи випустили з надбережних батерій 215 стрілен на острів Квімой. Націонал-китайські батерії цього острова відповіли вогнем. Поєдинок тривав кілька годин.

З наших буднів

ВІКЕНДОВІ СМУТКИ Й РАДОЩІ

„Вікенд" був установлений ще під час сотворення світу. Як відомо з Святого Письма Господь Бог працював шість днів, а на сьомий день відпочивав. Пізніше в цю справу вмішались робітничі юнії і стали поправляти цей перший в історії людства закон, що забезпечує нам право на відпочинок.

Теперішні „вікенди" розтягаються, немов ґума до життя. Засадничо тривають два дні, деколи три, а деколи, навіть, чотири. Дехто пророкує, що прийде незабаром такий час, що вікенд триватиме ц і л и й тиждень, а робочий тиждень — один день. Не знаю, чи й тоді американці будуть цілком вдоволені з такого стану речей. В кожному разі юнійні політики і тоді, мабуть, знайдуть собі якусь п р и ч и н у до страйків.

Т. зв. „довгий вікенд" різниться від короткого передовсім скількістю випадків на гай- і супер-гайвеях. Власне ці „троблі" на дорогах псують людям вікендовий настрій, скаламучують заслужений відпочинок.

Маю приятеля, який ще від понеділка починає журитися тим, як би то в п'ятницю чи в суботу вранці вирватись з Ню Йорку на село... Звичайно в п'ятницю збирається цілий штаб — тато, мама, син і дочка, і починають студіювати розложені на столі мапи стейтів Ню Йорку і Ню Джерзі. Май-май, стільки тих доріг, стільки мостів, тунелів, і нема куди виїхати!..

— Не раз виберемо таку дорогу, — каже мій приятель, — якою, здається, ще ніхто не їздив від часів Вашингтона... Виїдеш на неї — а вона зашпунтована по саме нікуди. Станеш, та й стоїш, як дурний, годину і дві...

А приїдеш, врешті, на село, вмиєшся, пообідаєш, чи що, та й давай — починаєш наново журитися: як завтра вирватись додому, котрий час вибрати на поворот — ввечорі, чи вночі, чи; може, над ранком... І не поможуть жадні хитромудрі комбінації, чи виїдете вдень, чи вночі, „трефік" завжди десь вас вхопить і потримає гарненько на дорозі.

Все ж таки добре бути вільним козаком, незмоторизованим! В найгіршому випадку заїдеш на Союзівку автобусом, а там завжди можна присістися на якусь „фірманку"...

А коли присіли, то хай вже той журиться, як вас завезти, чиє авто, вам до того нема ніякого діла.

Ну, а, не дай Господи, випадку на дорозі, прийдеться заплатити „тікет", чи що, то вам теж немає чого турбуватись і можна сказати, як той „краян", що стояв на потопаючому кораблі:

— Ну, хай воно йому топиться! Або то мій корабель?..

О, святий Йосипе, Опікуне всіх подорожніх і рейдуючих по Америці, май у своїй опіці та охороняй від „ексидентів" всі дороги, що ведуть до Союзівки та до інших українських Осель!

Ікер

ПОДЯКА

Фестин, улаштований 17-го липня ц.р. у Черчі для фінансової підтримки першої української телевізійної програми, перейшов усі сподівання щодо фреквенції. Понад дві тисячі людей, сім окремих автобусів з Ню Йорку та ще сотки приватних авт, це вияв не тільки великої популярности української телевізійної програми, але й доброзичливости громадянства допомогти їй. Тому почуваюся до обов'язку подякувати всім, що причинилися до цього успіху. В першу чергу дякую Установі Черча за безкорисне відступлення літниськових улаштувань, Вп. Паням зі Союзу Українок у Трентоні за фаховий буфет та обслуговування його, а Сумівцям з Трентону і тим, що прибули з Ню Йорку за труди під час імпрези. Зокрема дякую усім учасникам за їх вибачливість, вирозумілість та перепрошую за всі недомагання. Бо при величезній кількості гостей — чого не можна було передбачити з огляду на малу участь в попередніх імпрезах і на те, що в тому дні відбувалося аж декілька таких імпрез — зашвидко вичерпалися напитки і їда в буфетах. Осяги цієї імпрези — це запорука майбутности української телевізійної програми. Це дає нам певність перебороти всі труднощі, які б вони не були, знаючи, що за мною підтримка нашого патріотичного громадянства.

РОМАН МАРИНОВИЧ
Керівник Першої Української Телевізійної Програми „Година Українських Мелодій".

Гості на „Союзівці"

(від 30-го червня до 7-го липня 1955)

С. Мадилос з родиною (Филаделфія); Буланчук з родиною (Йонкерс); М. Левицький з родиною (Бруклин); І. Гладка (Бруклин); В. Каричак з родиною (Джерзі Ситі); Бервецький з родиною (Джерзі Ситі); А. Кавочка (Джерзі Ситі); І. Варюер (Клівленд); Р. Колодій (Клівленд); М. Любянецька (Ню Йорк); С. Косінська (Асторія); Л. Семко (Асторія); Г. Слободян (Елізабет); С. Мацяк (Джерзі Ситі); В. Кущенко (Джерзі Ситі); М. Рускевич (Бруклин); Л. Венгринович (Ню Йорк); Д. Севчук (Елізабет); В. Соняк (Елізабет); С. Бабяк (Елізабет); Ю. Семен (Елізабет); М. Ковальчук (Елізабет); І. Патриляк (Елізабет); І. Гавриш (Перт Амбой); А. Стець (Елізабет); Е. Дочич (Елізабет); С. Захарчук (Елізабет);; М. Дяковський (Джемейка); Г. Карго (Клярк); Т. Шепко (Ню Йорк); Ю., Г., К. Леськi (Картерет); Ю. Мацишин (Картерет); Копіль (Картерет); Г. Едвардс (Картерет); Е. Вадіял (Картерет); И. Леський (Картерет); В. Грудюк (Бруклин); В. Бакад (Ню Йорк); Ю. Луць з родиною (Джерзі Ситі); Р. Слободян з родиною (Джерзі Ситі); Г. Данко (Бейон); Л. Данко (Бейон); А. Данко (Бейон); В. Полевчак (Елізабет); В. Гінчеляк (Ню Йорк); В. Тимцюрак з родиною (Шікаґо); О. Кохан з родиною (Джоліет); Н. Маньків (Бейон); И. Стахів (Бейон); І. Торренс (Ню Йорк); М. Федірко (Елізабет); Е. Кандія (Елізабет); М. Мочула (Кліфтон); О. Гладкий (Бронкс) А. Прончік (Нюарк); М. Пастушенко з родиною (Джемейка); С. Луцишин з родиною (Филаделфія); І. Керницький (Ню Йорк); С. Дембіцький (Метачен); Н. Данильченко з родиною (Тінек); Р. Кузів з родиною (Ню Йорк); М. Кузів з родиною (Ню Йорк); В. Мелько (Филаделфія); А Котельницька (Филаделфія); Е. Вітошинська (Ню Йорк); М. Мани з родиною (Ню Йорк); І. Хомишин (Ню Йорк); Мирон Юриста Едвардсвіл); В. Хміль з родиною (Йонкерс); І. Близнак (Едвардсвіл); М. Чернік (Бруклин); М. Долгун (Бруклин); Р. Віонет (Нюарк); Е. Провода (Юніондейл); В. Бела (Юніондейл); І. Савка (Асторія); Н. Андерсон (Бронкс); . Теліговин (Ню Йорк); Б. Береза (Бронкс); М. Януш (Ню Йорк); Я. Чемеринський (Ню Йорк); А. Януш (Ню Йорк); А. Лопацька (Ню Йорк); І. Колодій (Джерзі Сиоті); М. Сірий (Бейон); О. Сохан з родиною (Джерзі Сиоті); М. Брекович (Асторія); И. Козік Саннисайд); М. Верків (Вудсайд); Е. Войцік (Меспеґ); О. Скочко (Ню Йорк); Г. Януш (Ню Йорк); М. Родик з родиною (Бейсайд); П. Лакомський (Бовстон Спа); Ф. Ейблінґ (Амтердам); Н. Вурбело (Ню Йорк); Н. Гречин (Лонґ Айленд Сиоті); В. Фіґурська (Лонґ Айленд Сиоті); І. Ляка з родиною (Ню Гайд Парк); Н. Верків з родиною (Вудсайд); І. Ганінчак (Трентон); А. Мрочко (Трентон); А. Мек з родиною (Вудсайд); І. Грозінський з родиною (Бріджпорт); Р. Ферута (Бріджпорт); И. Вовк (Бріджпорт); П. Кочірка (Карнеґі); М. Потурний з родиною (Ню Йорк); Р. Долинський з родиною (Ню Йорк); М. Марко(Асторія); В. Макарчук (Ню Йорк); В. Ярош з родиною (Джерзі Сиоті); Г. Герман з родиною (Мейвуд); Я. Рубель з родиною (Ню Йорк); М. Демцьо (Ню Йорк); І. Галичин з родиною (Ню Йорк); В. Івашко (Бруклин); М. Чепурківська з родиною (Бруклин); д-р Д. Кострубяк з родиною (Филаделфія); В. Настин з родиною (Форест Гіллс); А. Кучма з родиною (Стретфорд); С. Дромерик (Бруклин); д-р Б. Панчук з родиною (Ню Йорк); А. Крамарчук (Ню Йорк); А. Глєва (Ню Йорк); К. Скубій з родиною (Флошинґ); В. Греч (Ню Йорк); О. Чайківська (Ню Йорк); И. ЛяСкаля (Лонґ Айленд); М. Гаврилюк (Вейон); Е. Равриш (Бейон); В. Клявсник з родиною (Ельмонт); С. Олексин (Ню Йорк); І. Снилик з родиною (Ню Йорк); И. Кашіцький (Джерзі Сиоті); І. Гаврилюк (Джерзі Сиоті); І. Житинський (Джерзі Сиоті); М. Полкіш (Данеллен); В. Федоровський (Ірвінґтон); С. Присяжний (Нюарк); А. Пащук (Бруклин); М. Степанюк (Велвіл); М. Воляк з родиною (Рачетер); І. Теребушка з родиною (Рачестер); М. Волуйчик (Джерзі Сиоті); В. Голда з родиною (Колонія); І. Феник (Трентон); М. Гробовський (Трентон); Т. Лутвиняк (Карні); В. Попович з родиною (Рачестер) П. Джюба (Рачестер); М. Дяк (Джемейка); О. Кузик (Пассейк); В. Кедровський з родиною (Метачен); І. Сидор (Вашинґтон); К. Лівер (Форт Гамільтон); Е. Луцишин (Филаделфія); О. Юр (Филаделфія); М. Пізнак з родиною (Ню Йорк); Я. Лесів з родиною (Ню Йорк); І. Пов (Ню Йорк); А. Музика з родиною (Ню Йорк); П. Васильків (Флорал Парк); Б. Скопляк (Амстердам); В. Гнатківський (Амстердам); М. Слободян з родиною (Петерсон); М. Починок з родиною (Джерзі Сиоті); Г. Недільський з родиною (Коговс); М. Близнак (Ню Йорк); Г. Волянська (Ню Йорк); М. Лонґ (Форест Гиллс); Е. Сміт (Елізабет); В. Хоцяновськию (Ню Йорк); С. Берчук (Ню Йорк); І. Костюк з родиною (Трентон); Л. Лампіка з родиною (Трентон); П. Капелюх з родиною (Пасейк); Д. Оринич (Сираюз); М. Федина (Янґставн); М. Мередік (Янґставн); К. Ганкович (Янґставн); С. Федина (Янґставн); В. Семців (Вашинґтон); Р. Шпікула з родиною (Филаделфія); І. Сова з родиною (Ню Гейвен); С. Тимцюрак (Бронкс); О. Кунінська (Джоліст); І. Мисюк з родиною (Ню Йорк); М. Кучма з родиною (Ню Йорк); Р. Еливів (Ню Йорк); В. Карпяк з родиною (Филаделфія); И. Марков з родиною (Бруклин); И. Провода (Фервю); І. Волуйчик (Елізабет); Ю. Гнат (Ню Йорк); Е. Лапчак (Ню Йорк(; А. Дацишин (Ню Йорк); М. Тарасюк з родиною (Клівленд); М. Тулек (Юнійон Сиоті); І. Дінґа (Вігокен); І. Богац (Норт Берґен); М. Шаєнко (Ню Йорк); Е. Рускевич (Ню Йорк).

✝

Подаємо цією дорогою до відома Українських Спортовців і всього Українського Громадянства сумну вістку про ненадійну смерть, що сталася у висліді короткої й важкої недуги

бл. п. Д-ра ЄВГЕНА ЛОТОЦЬКОГО

лікаря, б. голови Спортового Т-ва „Стріла" в Трентоні, члена УНС, Українського Лікарського Т-ва і Асоціяції Американських Медичних Робітників в ЗДА, великого приятеля молоді і прикладного громадянина.

Покійний народився у Львові 2. червня 1917. Помер 18-го липня 1955 в Трентоні, Н. Дж. ЗДА. Похоронений на цвинтарі Св. Марії в Трентоні 21-го липня 1955 р.

ПАНАХИДА

за спокій душі Покійного буде відправлена В НЕДІЛЮ, 24-го липня після Богослуження, о год. 8-ій ранку, в церкві Св. Йосафата при 1195 Дуц Аве., в Трентоні, Н. Дж., на яку Українське Громадянство Трентону й околиці запрошує

Управа Спортового Т-ва „СТРІЛА"
в Трентоні, Н. Дж.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СТ. ДЖОСЕФ, МО. — Т-во Запорозька Січ Відд. 355 повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 24-го липня по другій Службі Божій в приміщенні церковної залі. Проситься всіх членів прибути на ці збори. — Л. Маґур, рек. секр.

● РОЗШУКИ ●

ВОЛОДИМИРА ФОСТЯК
пошукує
ЮРІЯ МАКОГОНА з Жовкви
у важній справі — маю лит з дому від жінки та дітей. Прошу писати на цю адресу:
WOLODYMYRA FOSTIAK
843 N. Hoyne Avenue
Chicago 22, Illinois

СВІДЕРСЬКА Варвара з села Глядки, пов. Тернопіль, пошукує свого вуйка Данила СВІДЕРСЬКОГО та односельчан. Прошу писати на адресу:
SWIDERSKA BARBARA
86 rue Folie Mericourt
Paris 11 m, — France

ТАРЗАН, ч. 3505. Панічна тактика.

Тарзан похмуро приглядався панікою охопленим арабам, які надармо шукали небачених ворогів.

Коли наїзники викрили, що немає їхнього вартового, мавполюдина видала таємничий стогін...

...І нагло кинула між них труп. Араби з жахливим криком втекли з овиду.